

RESUM DE L'AVALUACIÓ DE RISCOS PSICOSOCIALS A LA FACULTAT DE MEDICINA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

1. Introducció

Al llarg del 2009 i el 2010, l'OSSMA, a través de l'empresa ICESE PREVENCIÓ, SL, ha dut a terme l'avaluació de riscos psicosocials de la Facultat de Medicina.

Aquesta avaluació consisteix en l'estudi de les condicions relacionades amb l'organització, amb el contingut del treball i amb la realització de les tasques, que tenen la capacitat d'afectar el benestar o la salut (física, psíquica o social) del personal, així com el desenvolupament del treball.

2. La metodologia

S'ha utilitzat la metodologia que proposa el Departament de Treball, concretament el PSQ CAT21, i el procés de l'estudi ha tingut les fases següents:

- Presentació del mètode a la direcció de l'empresa i als representants dels treballadors.
- Signatura de l'acord entre la direcció i els representants dels treballadors.
- Designació del grup de treball, els membres del qual són:

REPRESENTACIÓ DE L'ORGANITZACIÓ:

- Dr. Francesc Cardellach, degà de la Facultat de Medicina
- Sra. Marta Borau, directora de Personal i Formació Corporativa (present a les tres primeres reunions del grup de treball)
- Sra. Anna Formatjé, administradora de centre de Medicina (present a les quatre primeres reunions del grup de treball)
- Dr. Manel Viladevall, comissionat per a la Sostenibilitat
- Sra. Misericòrdia Garcia, comissionada per a Societat i Envelliment

DELEGATS DE PREVENCIÓ:

- Sra. Anna M. Solanilla, delegada de Prevenió de CCOO
- Sra. M. Carmen Olivé, delegada de Prevenió de CCOO
- Sr. Fernando Gómez, delegat de Prevenió de CAU
- Sra. Mercedes Simón, delegada de Prevenió de la UGT

TÈCNICS DE PREVENCIÓ:

- Sr. Pedro Moreno, cap de l'OSSMA
- Sra. Montserrat Fernández, tècnica de l'OSSMA
- Sr. David Lucaya, tècnic de l'OSSMA
- Sra. Montserrat Vilaseca, tècnica d'ICESE PREVENCIÓ, SL

- Preparació del treball de camp: adaptació del qüestionari, preservació de l'anonimat, disseny dels mecanismes de distribució, resposta i recollida dels qüestionaris.
- Treball de camp: distribució dels qüestionaris i recollida de les respostes dels treballadors, informatització de les dades i redacció de l'informe preliminar.

- Discussió dels resultats a partir de l'informe preliminar i proposta dels membres del grup de treball sobre les mesures preventives que cal dur a terme.
- Redacció de l'informe final i definitiu.
- Informació sobre els resultats als treballadors.
- Aplicació i seguiment de les mesures preventives mitjançant una planificació d'activitats preventives.

3. Presentació de resultats de l'avaluació de factors psicosocials a la Facultat de Medicina

El percentatge de **participació** del personal de la Facultat de Medicina a la resposta del qüestionari ha estat, globalment, del **30,76 %** (de 676 treballadors que integren la Facultat, n'han contestat 208). La participació del PAS ha estat d'un **46,57 %** i la del PDI, d'un **28,85 %**. Finalment, en relació amb el gènere, ha respost el qüestionari un **37,36 %** de les dones i un **27,98 %** d'homes de la Facultat de Medicina.

4. Factors de risc avaluats

S'han avaluat els 21 factors de risc recollits al mètode PSQ CAT21:

1. *Doble presència*: les obligacions importants en l'àmbit domèstic familiar (ser-ne la persona responsable principal i ocupar-se de la major part de les tasques familiars i domèstiques) i la falta de temps i de marge d'autonomia sobre l'ordenació del temps, impliquen greus problemes de conciliació de les necessitats derivades de l'àmbit domèstic i familiar amb les de l'àmbit laboral.
2. *Exigències psicològiques quantitatives*: relació entre la quantitat o el volum de treball i el temps disponible per dur-lo a terme. És a dir, són les exigències que es donen quan tenim més feina de la que podem fer en el temps assignat. Unes exigències psicològiques quantitatives massa altes suposen una situació de risc per a la salut.
3. *Exigències psicològiques sensorials*: són les exigències laborals que afecten els sentits. Es donen quan el treball requereix molta concentració, precisió, mirar amb detall i prestar una atenció constant. Unes exigències psicològiques sensorials altes suposen un risc per a la salut.
4. *Exigències psicològiques cognitives*: són aquelles que es relacionen amb la presa de decisions, amb el fet d'haver de proposar idees noves, de memoritzar i controlar moltes coses a la vegada. Unes exigències psicològiques cognitives altes suposen una situació de risc per a la salut.
5. *Exigències psicològiques emocionals*: ens afecten els sentiments, sobretot quan requereixen la nostra capacitat per entendre situacions d'altres persones que també tenen emocions i sentiments que poden transferir-nos i davant dels quals podem mostrar comprensió i compassió. Unes exigències psicològiques emocionals altes suposen una situació de risc per a la salut.
6. *Exigències d'amagar emocions*: afecten tant els sentiments negatius com els positius, però en la pràctica es tracta de reaccions i opinions negatives que el treballador amaga als usuaris, als clients, als proveïdors, als superiors o

als companys. El fet de tenir unes exigències altes d'amagar emocions suposa un risc per a la salut.

7. *Influència en el treball*: és el marge de decisió i d'autonomia respecte al contingut del treball (ordre, mètodes que s'han d'utilitzar, tasques que cal fer, etc.) i respecte a les condicions de treball (horari, ritme, companys, etc.). La manca d'autonomia suposa una situació de risc per a la salut.
8. *Control sobre el temps de treball*: identifica el marge d'autonomia dels treballadors sobre el temps de treball i de descans: pauses, permisos, vacances, etc. La manca de control sobre aquests aspectes suposa una situació de risc per a la salut.
9. *Possibilitats de desenvolupament*: s'avalua si la feina és una font d'oportunitats de desenvolupament de les habilitats i els coneixements de cada persona; si es poden aplicar habilitats i coneixements, aprendre coses noves o si la feina és variada. La manca de possibilitats de desenvolupament suposa una situació de risc per a la salut.
10. *Sentit de la feina*: significa poder relacionar la feina amb altres valors o finalitats que les simplement instrumentals (estar ocupat i obtenir a canvi uns ingressos econòmics). La manca de sentit de la feina suposa un risc per a la salut.
11. *Integració a l'empresa*: s'identifica la implicació dels treballadors amb l'empresa. Una integració baixa suposa un risc per a la salut.
12. *Inseguretat*: va més enllà de la inseguretat contractual, s'hi inclouen altres condicions de treball; canvis de jornada i horari de treball, salari i manera de pagament, mobilitat funcional, etc. La inseguretat suposa un risc per a la salut.
13. *Claredat de rol*: té a veure amb la definició del lloc de treball, de les tasques que cal fer, dels objectius i del marge d'autonomia. La manca de claredat de rol a la feina suposa una situació de risc per a la salut.
14. *Conflicte de rol*: tracta de les exigències contradictòries que es presenten en el treball i dels conflictes de caràcter professional o ètic, quan les exigències del que hem de fer entren en conflicte amb les normes i els valors professionals i personals. El conflicte de rol suposa una situació de risc per a la salut.
15. *Previsibilitat*: es refereix al fet que les persones necessitem disposar de la informació adequada, suficient i a temps per adaptar-nos als canvis que poden afectar la nostra vida. La falta de previsibilitat suposa una situació de risc per a la salut.
16. *Suport social*: tracta sobre el fet de rebre el tipus d'ajuda que es necessita per fer la feina, tant dels companys de feina com dels superiors. La manca de suport social suposa una situació de risc per a la salut.
17. *Reforç*: es refereix al fet de rebre informació detallada sobre com es fa la feina per poder modificar, així, les coses que fallin. La manca de reforç suposa una situació de risc per a la salut.
18. *Possibilitat de relació social*: la necessitat d'establir relacions socials constitueix una altra de les característiques essencials de la naturalesa

humana. Ens referim a treballar de manera aïllada, sense possibilitats de relació humana o de contacte amb els companys de treball. Tenir poques possibilitats de relació social suposa una situació de risc per a la salut.

19. *Sentiment de grup*: aquest factor és present si hi ha un grup informal, si hi ha un bon ambient de treball entre companys. No tenir sentiment de grup suposa una situació de risc per a la salut.
20. *Qualitat de lideratge*: els caps han de tenir habilitats suficients per gestionar equips humans de manera saludable i eficaç, assignar correctament el treball, planificar-lo amb coherència, resoldre adequadament els conflictes i comunicar-se bé amb els treballadors. El fet de tenir poca qualitat de lideratge suposa un risc per a la salut.
21. *Estima*: es refereix al respecte i al reconeixement, al suport adequat i al tracte just. La manca d'estima en el treball suposa una situació de risc per a la salut.

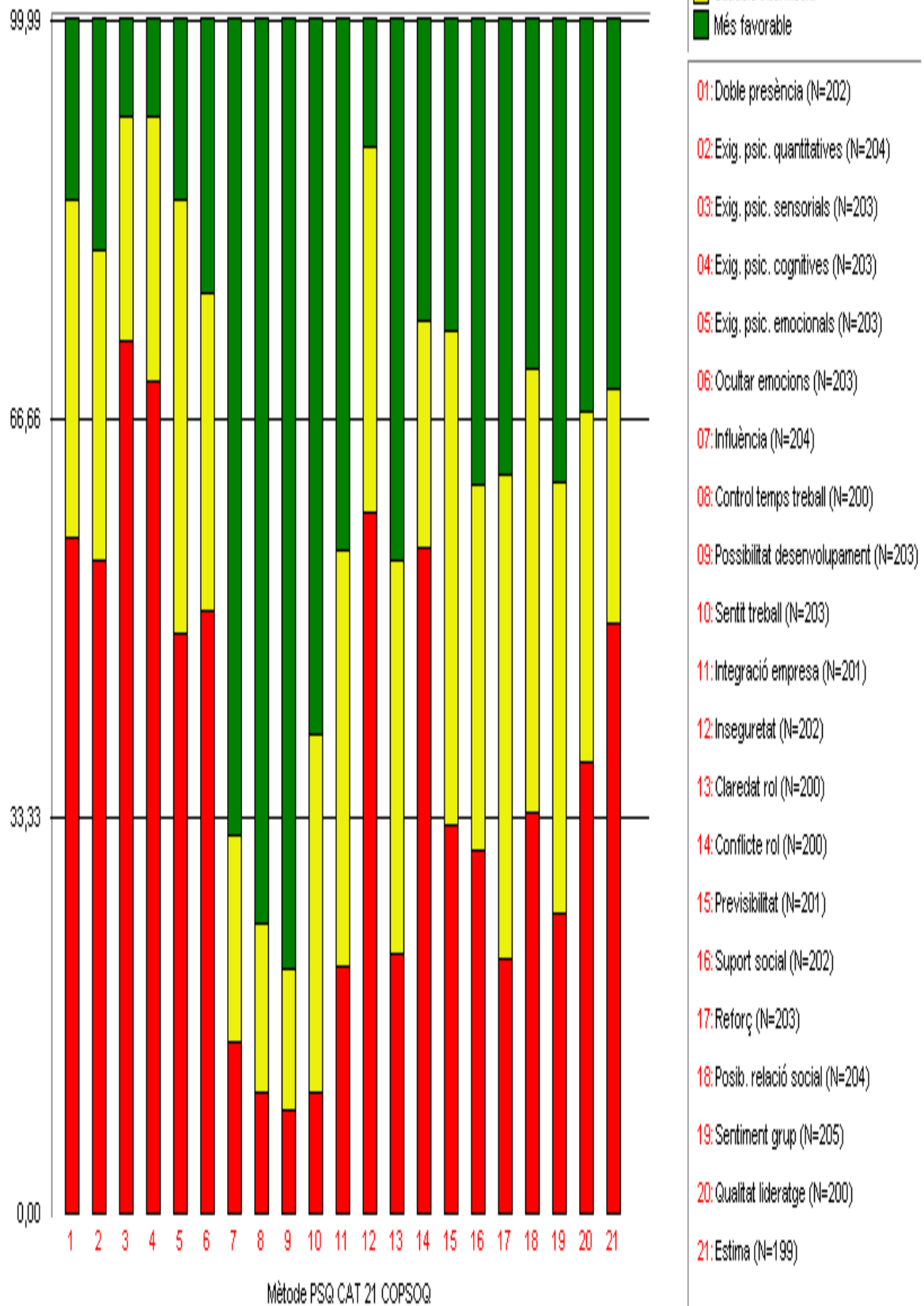
5. Resultats

A continuació es mostren les **prevalences** d'exposició a cadascun dels factors de risc avaluats —en total 21 factors de risc, vegeu punt anterior. Mitjançant els resultats pot observar-se el percentatge de treballadors exposats a cada factor de risc a la Facultat de Medicina, per als tres nivells d'exposició: **vermell** (nivell d'exposició més desfavorable per a la salut); **groc** (nivell d'exposició intermedi); i **verd** (nivell d'exposició més favorable per a la salut). Aquests percentatges s'obtenen aplicant els punts de tall per a cadascun dels factors de risc (tercils poblacionals, obtinguts mitjançant una enquesta representativa de la població ocupada de Navarra) a les dades recollides a partir dels qüestionaris que ha respost el personal de la Facultat de Medicina.

Després, els percentatges de prevalença es classifiquen en tres grups amb la finalitat d'analitzar i interpretar els resultats, intentant establir les possibles causes que han motivat el resultat i, posteriorment, plantejar unes mesures preventives. Aquesta ha estat la feina que ha desenvolupat el grup de treball. **Els criteris de classificació són els següents:**

- a) *Principals exposicions problemàtiques (franja més desfavorable)*: s'hi inclouen els factors de risc psicosocial pels quals el percentatge de treballadors exposats a la situació més desfavorable per a la salut (color vermell) és major o igual al 50 %.
- b) *Altres exposicions problemàtiques (franja intermèdia)*: s'hi inclouen els factors de risc psicosocial pels quals els percentatges de treballadors exposats a la situació més desfavorable per a la salut (color vermell) se situa entre el 33,3 % i el 49 %.
- c) *Exposicions favorables*: s'hi inclouen els factors de risc psicosocial pels quals el percentatge de treballadors exposats a la situació més favorable per a la salut (color verd) és superior a 33,3 %.

Percentatge de treballadors de UNIVERSITAT DE BARCELONA a cada nivell d'exposició de referència

6. Resum dels resultats

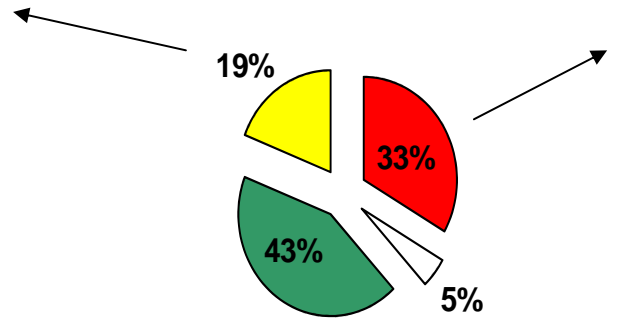
Gràfic de presentació dels resultats globals

Franja intermèdia (4/21)

Estima
Exig. psic. emocionals
Qualitat de lideratge
Possibilitat de relació social

Franja més desfavorable (7/21)

Exig. psic. sensorials
Exig. psic. cognitives
Inseguretat
Doble presència
Conflicte de rol
Exig. psic. quantitatives
Amagar emocions

Franja favorable per a la salut (9/21)

Possibilitat de desenvolupament
Control del temps de treball
Influència
Sentit del treball
Claredat de rol
Integració a l'empresa
Suport social
Sentiment de grup
Reforç

No classificable (1/21)

Previsibilitat

Les **propostes de millora** i les **mesures preventives** acordades pel grup de treball, fruit de la discussió i interpretació dels resultats, seran analitzades properament per un grup focalitzat format per PAS i PDI de la Facultat de Medicina amb la finalitat d'establir objectius concrets de millora. Un cop finalitzada aquesta fase de l'estudi, les mesures **es faran públiques i es derivaran als òrgans pertinents per analitzar-les i interpretar-les posteriorment.**

7. Informació adicional

Si voleu més informació relacionada amb aquesta temàtica, podeu consultar la informació següent (feu clic a l'enllaç):

- [Document tècnic sobre els riscos psicosocials elaborat per l'OSSMA.](#)
- [Manual del PSQ CAT21 publicat pel Departament de Treball. Generalitat de Catalunya.](#)

En cas de dubtes o suggeriments, adreceu-vos a l'OSSMA (tel. 93 403 45 02 / ossma@ub.edu).